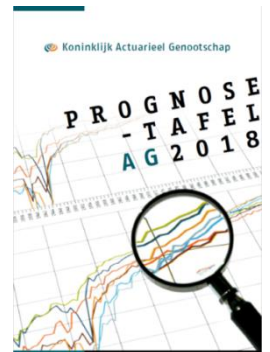

Op woensdag 12 september 2018 heeft het Koninklijk Actuarieel Genootschap (hierna: AG) de "Prognosetafel AG2018" gepubliceerd. In de Prognosetafel AG2018 is opnieuw gebruik gemaakt van sterftedata uit West-Europese landen met een vergelijkbare welvaart als in Nederland. Het model waarop de Prognosetafel AG2018 is gebaseerd is niet aangepast ten opzicht van zijn voorganger, Prognosetafel AG2016, waardoor de wijzigingen in de sterftekansen ten opzichte van de vorige prognosetafel volledig zijn toe te schrijven aan de toevoeging van twee nieuwe waarnemingsjaren aan het model. Deze nieuwe waarnemingen zorgen ervoor dat de levensverwachtingen van mannen en vrouwen naar verwachting minder snel zullen stijgen dan in de vorige prognosetafel werd voorzien.

Periodelevensverwachting

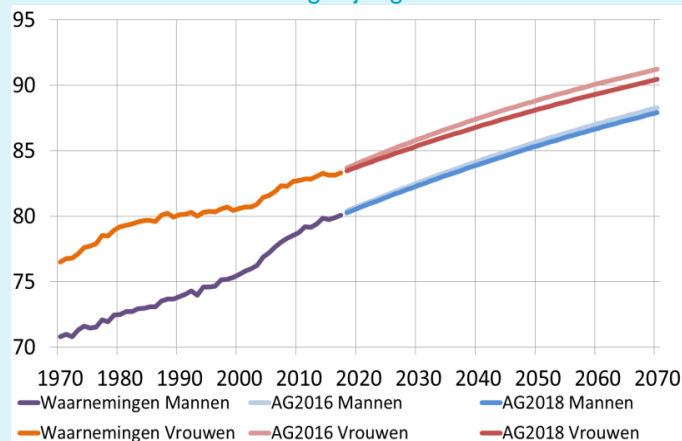
De periodelevensverwachting is de levensverwachting die wordt afgeleid uit de sterftetekansen in één bepaald kalenderjaar. Hierbij wordt dus geen rekening gehouden met toekomstige veranderingen in sterftetekansen.

Cohortlevensverwachting

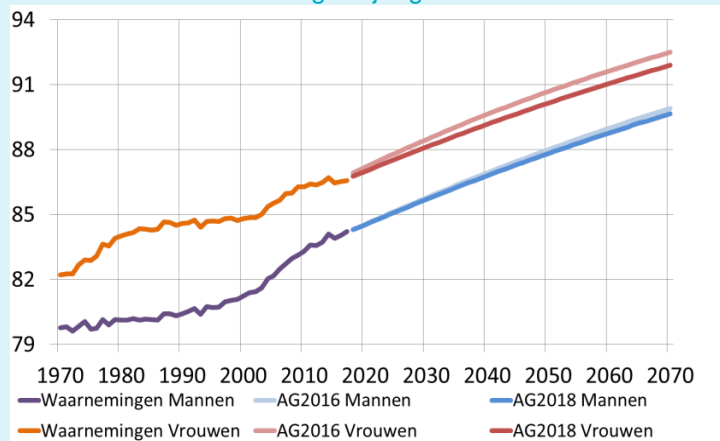
De cohortlevensverwachting geeft de werkelijke levensverwachting voor iemand uit een bepaald geboortjaar. Hierbij wordt rekening gehouden met toekomstige veranderingen in sterftetekansen.

De levensverwachting blijft stijgen, maar stijgt voor zowel mannen als vrouwen minder snel dan in de Prognosetafel AG2016 werd verondersteld

Periodelevensverwachting 0-jarige

Periodelevensverwachting 68-jarige

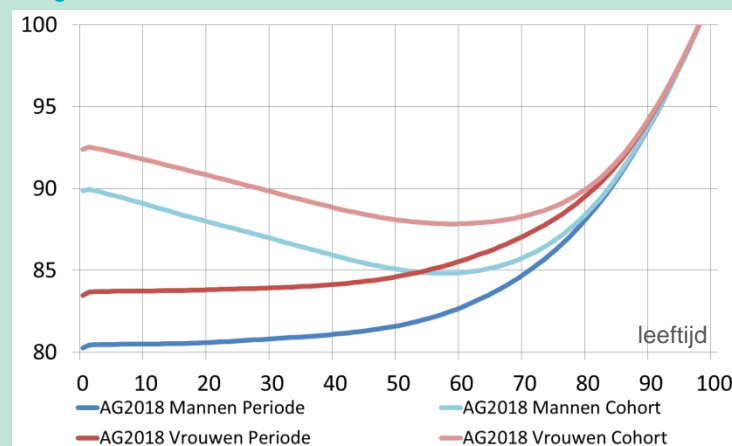
Levensverwachting 0- en 68-jarige

Op basis van huidige (waargenomen) sterftetekansen is de levensverwachting voor een nu 0-jarig jongetje 80,3 jaar en voor een nu 0-jarig meisje 83,5 jaar. Dit is de periodelevensverwachting.

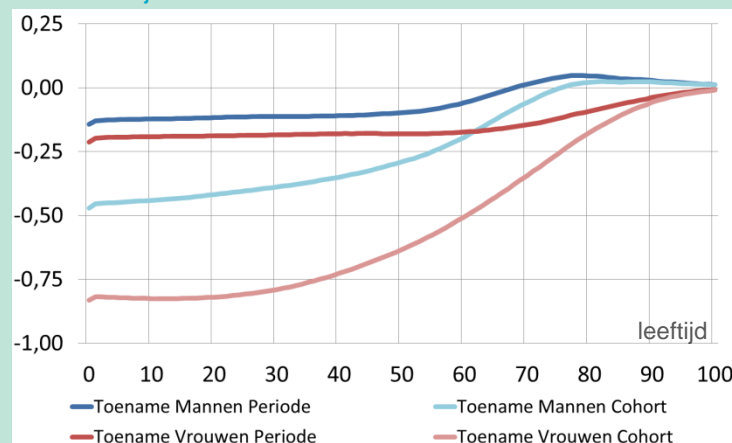
Rekening houdend met de toekomstige verbeteringen van overlevingskansen uit de Prognosetafel AG2018 wordt een pasgeboren jongetje naar verwachting 90,0 jaar oud (AG2016: 90,4 jaar), en een pasgeboren meisje 92,5 jaar (AG2016: 93,3 jaar). Dit heet de cohortlevensverwachting.

Een nu 68-jarige man bereikt naar verwachting (rekening houdend met de verbeteringen in de overlevingskansen uit Prognosetafel AG2018) de leeftijd van 85,5 jaar (AG2016: 85,6 jaar), een nu 68-jarige vrouw bereikt naar verwachting de leeftijd van 88,2 jaar (AG2016: 88,5 jaar):

Periode- en cohortlevensverwachting uit Prognosetafel AG2018

Toename levensverwachting AG2018 t.o.v. AG2016 in jaren

Correctiefactoren

Naast de gehanteerde prognosetafel zijn ook de toe te passen correcties op de daaruit af te leiden sterftetekansen van invloed op de technische voorzieningen, premies, en sterfteresultaten van pensioenfondsen. Mercer heeft haar model voor leeftijds- en inkomensafhankelijke correctiefactoren in 2016 aangepast. De eerstvolgende CBS-publicatie van de data die ten grondslag liggen aan ons model wordt verwacht in het derde kwartaal van 2019. Ons ervaringssterftemodel (Mercer-model 2016) is daarom bij het verschijnen van de nieuwe prognosetafel niet gewijzigd.

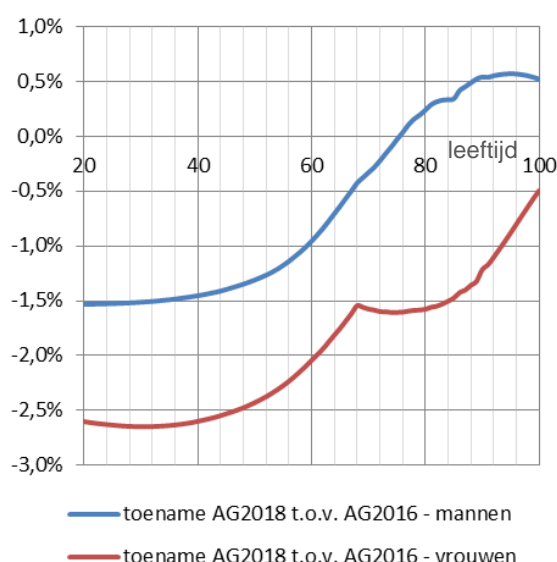
Onzekerheid

De verwachte verbeteringen van de levensverwachtingen volgens de Prognosetafel AG2018 zijn gebaseerd op een best estimate schatting en daar omheen schuilt de nodige onzekerheid. Het hieruit voortvloeiende langlevensrisico kan door een pensioenfonds via hedging worden afgedekt.

Gevolgen voor de technische voorzieningen

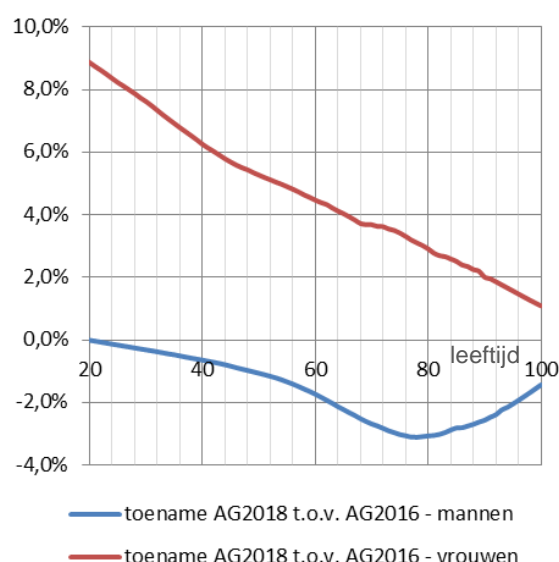
Voor mannen zullen de technische voorzieningen voor het *ouderdomspensioen* op leeftijden boven 75 licht stijgen. Voor vrouwen, en voor mannen onder de 75 zullen de technische voorzieningen voor het *ouderdomspensioen* dalen.

Toename contante waarde *ouderdomspensioen* vanaf 68, zonder toepassing van correctiefactoren/ervaringssterfte (op basis van de rentetermijnstructuur per 31 augustus 2018)

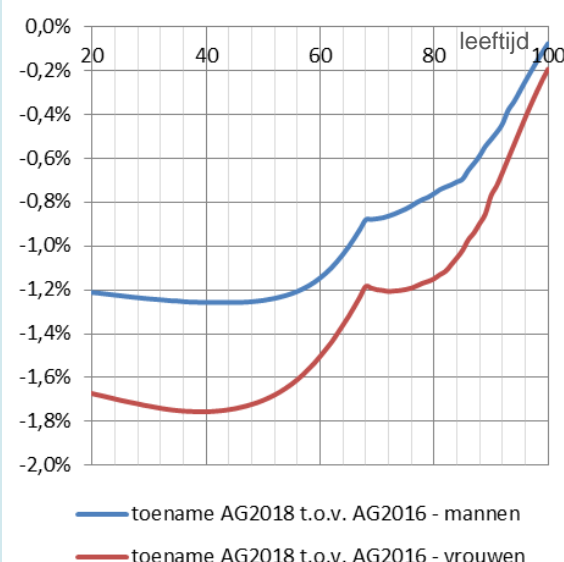
De technische voorzieningen voor *meeverzekerd partnerpensioen* zullen stijgen voor vrouwelijke verzekerden en dalen voor mannelijke verzekerden.

Toename contante waarde *meeverzekerd partnerpensioen*, zonder toepassing van correctiefactoren/ervaringssterfte (op basis van de rentetermijnstructuur per 31 augustus 2018)

Het *totaalbeeld* is dat de technische voorzieningen zullen dalen en dat deze daling afhankelijk is van de rijpheid van het deelnemersbestand en van het aandeel mannen en vrouwen in het deelnemersbestand. De daling zal voor een gemiddeld pensioenfonds ongeveer 1% zijn.

Toename contante waarde *ouderdomspensioen* vanaf 68 met 70% *meeverzekerd partnerpensioen*, zonder toepassing van correctiefactoren/ervaringssterfte (op basis van de rentetermijnstructuur per 31 augustus 2018)

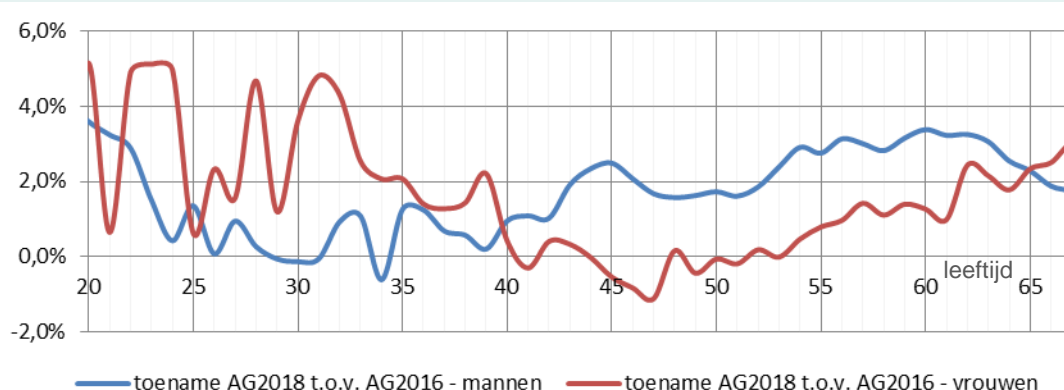

Gevolgen voor de premies

Voor de gevolgen die toepassing van AG2018 op de premies zal hebben, kan voor een eerste indicatie gekeken worden naar de gevolgen voor de technische voorzieningen voor verzekerden jonger dan 68 en naar de gevolgen voor de risicopremies, zoals hierboven en hiernaast weergegeven. De wijziging van de premies hangt af van diverse zaken, zoals de leeftijdsopbouw, de man/vrouw-verhouding en verzekeringsvorm voor het *partnerpensioen* (opbouwbasis of risicobasis). In totaliteit verwachten wij een daling van de actuariële premies van 1% à 2% bij overgang naar de nieuwe Prognosetafel AG2018.

Risicopremies voor het partnerpensioen zullen naar verwachting licht stijgen

Toename risicopremies voor *meeverzekerd partnerpensioen*, zonder toepassing van correctiefactoren/ervaringssterfte (op basis van de rentetermijnstructuur per 31 augustus 2018, standaard gehuwdheidsfrequenties en drie jaar leeftijdsverschil tussen mannen en vrouwen)

Gevolgen voor de afdekking van het renterisico

Door de wat hogere sterftetekansen in de nieuwe Prognosetafel AG2018, neemt de duration van de verplichtingen licht af. Met andere woorden, het gemiddelde uitkeringsmoment komt iets minder ver in de toekomst te liggen dan op basis van Prognosetafel AG2016 het geval was. De technische voorzieningen zijn dan iets minder gevoelig voor rentewijzigingen. Toepassing van Prognosetafel AG2018 zal daarom over het algemeen tot gevolg hebben dat de afdekking van het renterisico zal toenemen.